

Důvodová zpráva

Místní poplatek za užívání veřejného prostranství je na území hl. města Prahy vybírán na základě zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o místních poplatcích“) a obecně závazné vyhlášky č. 5/2011 Sb. hl. m. Prahy, o místním poplatku za užívání veřejného prostranství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 5/2011“). Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. V souladu se zákonem o místních poplatcích jsou konkrétní sazby pro jednotlivé způsoby zvláštního užívání veřejného prostranství stanoveny vyhláškou č. 5/2011.

Přehled o výši sazeb poplatku u jednotlivých způsobů zvláštního užívání veřejného prostranství stanovených zákonem o místních poplatcích a vyhláškou č. 5/2011 – nejsou navrhovány žádné změny

Způsob zvláštního užívání veřejného prostranství	Max. sazba poplatku stanovená zákonem o místních poplatcích (m ² /den)	Sazba poplatku stanovená v § 2 OZV (m ² /den)
Umístění stavebních zařízení	10 Kč	10 Kč
Umístění reklamního zařízení	100 Kč	100 Kč
Umístění prodejního zařízení mimo tržiště	100 Kč	100 Kč
Umístění prodejního zařízení na tržišti	100 Kč	10 Kč
Umístění lunaparků a jiných obdobných atrakcí	100 Kč	100 Kč
Umístění zařízení cirkusů	10 Kč	10 Kč
Umístění zařízení pro poskytování služeb	10 Kč	10 Kč
Pro potřeby tvorby filmových a televizních děl	10 Kč	10 Kč
Umístění skládek	10 Kč	10 Kč
Kulturní akce	10 Kč	4 Kč
Sportovní akce	10 Kč	2 Kč
Vyhrazení trvalého parkovacího místa pro motorová vozidla	10 Kč	10 Kč
Provádění výkopových prací	10 Kč	10 Kč

Umístění dočasných staveb sloužících pro poskytování prodeje a služeb	10 Kč	10 Kč
Reklamní akce	10 Kč	10 Kč

Součástí vyhlášky č. 5/2011 je příloha č. 1 a příloha č. 2:

Příloha č. 1 stanovuje na základě požadavků městských částí Praha 1-57 pro dotčené městské části sazby poplatku v jiné výši, než jak stanoví § 2 vyhlášky č. 5/2011 (při respektování maximální sazby stanovené zákonem o místních poplatcích).

Příloha č. 2 určuje místa podléhající místnímu poplatku za užívání veřejného prostranství v hl. m. Praze. V souladu s § 14 zákona o místních poplatcích lze místní poplatek vybírat pouze za užívání míst v obecně závazné vyhlášce obce výslovně uvedených. Není-li místo konkrétně určeno obecně závaznou vyhláškou obce, nelze místní poplatek vybrat.

Jelikož v průběhu času dochází ke změnám jednotlivých veřejných prostranství (např. vznik nových ulic, změny parcelních čísel) a městské části požadují i změnu sazeb uvedených v příloze č. 1, je třeba přílohy č. 1 a č. 2 průběžně novelizovat, aby byla zajištěna jejich aktuálnost.

Protože vyhláška č. 5/2011 je v účinnosti již od 1. června 2011 a byla od té doby několikrát novelizována, je do připomínkového řízení předkládán návrh nové obecně závazné vyhlášky o místním poplatku za užívání veřejného prostranství, kterou bude stávající vyhláška č. 5/2011 nahrazena (dále jen „**návrh vyhlášky**“).

Při zpracování návrhu vyhlášky bylo přihlédnuto k požadavkům městských částí, které požadovaly změnu přílohy č. 1 (Městská část Praha 1, 18 a Vlnář) a přílohy č. 2 (městská část Praha 1, 4, 15, 18) a k požadavku odboru OCP MHMP, který požadoval vypuštění jednoho parcelního čísla z přílohy č. 2. Dále byly aktualizovány poznámky pod čarou. **Jiné změny oproti vyhlášce č. 5/2011 návrh vyhlášky neobsahuje.**

V souladu s § 14b zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, jsou veřejným prostranstvím všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Veřejným prostranstvím mohou být prostory v obecním ale i v soukromém vlastnictví. Užívá-li zpoplatnitelným způsobem veřejné prostranství pro vlastní potřebu jeho vlastník, je stejně jako ve vyhlášce č. 5/2011 od poplatku v souladu s návrhem vyhlášky osvobozen. Skutečnost, že veřejným prostranstvím může být jak pozemek ve vlastnictví obce, tak i pozemek ve vlastnictví soukromé osoby, s sebou nese určité důsledky. Kromě veřejnoprávní platby obci za zvláštní užívání veřejného prostranství totiž náleží vlastníkovu pozemku označeného obecně závaznou vyhláškou za veřejné prostranství i soukromoprávní platba. Povinnost osoby užívající veřejné prostranství

platit místní poplatek za užívání veřejného prostranství nezbavuje tuto osobu povinnosti hradit také soukromoprávní platbu, např. nájem vlastníkovu pozemku.

Podle soudní judikatury „musí veřejné prostranství splňovat tři znaky, a to, že se jedná o prostor, který je přístupný každému bez omezení, existenci určitého veřejně prospěšného účelu, k němuž veřejné prostranství slouží, a souhlas vlastníka s užíváním pozemku.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 254/2023-50 ze dne 28.05.2024, bod 45).

Znaky veřejného prostranství:

1. přístupnost každému omezení
2. veřejně prospěšný účel
 - a) dopravní účel (ulice, chodníky, cesty)
 - b) hospodářský a sociální účel (náměstí, tržiště)
 - c) rekreační účel (veřejná zeleň, parky)
 - + obdobný charakter jako „náměstí, tržiště, silnice, místní komunikace, parky a veřejná zeleň“ (nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 21/02 ze dne 22.03.2005)
3. souhlas vlastníka s veřejným užíváním pozemku
 - a) výslovný
 - b) mlčky (konkludentně)
 - „postačuje pouhá nečinnost vlastníka, tj. že ten po dlouhou dobu trpí užívání svého pozemku širokou veřejností a aktivně proti němu nezasahuje“ (NSS 10 As 254/2023-50, bod 50);
 - „od nepaměti“ – není možné dohledat souhlas vlastníka (NSS 10 As 254/2023-50, bod 51);
 - souhlas s užíváním neomezeným okruhem osob – „Pokud totiž vlastník trpí (byť bezplatně) užívání svého pozemku či jeho části omezeným okruhem osob, o kterém má přehled, nelze – s ohledem na respektování vlastnického práva vlastníka k pozemku – učinit závěr, že tyto osoby užívají pozemek na základě obecného užívání“ (NSS 10 As 254/2023-50, bod 52);
 - Souhlas se vyžaduje pouze pro vznik, nikoliv existenci veřejného prostranství, souhlas nemůže být odvolán a zavazuje právní nástupce (MÁCHA, Aleš. Souhlas vlastníka se vznikem veřejného prostranství a rozhodování o jeho existenci. Právní rozhledy, 2020, č. 11, s. 409-413).

Není povinností obce stanovit místní poplatek pro každé veřejné prostranství na svém území, které splňuje tyto znaky, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru (§ 14b zákona o hl. m. Praze). Obecně závazná vyhláška nemusí zatížit místním poplatkem všechna veřejná prostranství v obci. Pokud je jako veřejné prostranství určen a místním poplatkem zatížen pozemek ve vlastnictví jiné osoby, aniž by proto byl řádný titul (za nějž se nepovažuje samotná existence veřejného prostranství), je zvýšené riziko vznesení nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

Soudní spory s vlastníky pozemků nároklujícími vydání bezdůvodného obohacení jsou složité, zpravidla dlouhé a výsledek obtížně odhadnutelný, protože jej do značné míry determinují individuální skutkové detaily.

Při prověřování míst zařazených do přílohy č. 2 návrhu vyhlášky je třeba zvážit, zda mezi místním poplatkem zpoplatnitelná veřejná prostranství uvádět ta veřejná prostranství, která jsou ve vlastnictví soukromé osoby.

Při vymezení místním poplatkem zatíženého veřejného prostranství, které není ve vlastnictví města, je třeba postupovat velmi pečlivě a ve spolupráci s dalšími kompetentními odbory (stavebním úřadem, odborem dopravy, odborem životního prostředí) posoudit, zda v každém konkrétním případě jsou kumulativně naplněny všechny znaky veřejného prostranství, a to včetně nezbytného veřejně prospěšného účelu, jemuž veřejné prostranství slouží.

Návrh vyhlášky byl dne 21. 5. 2025 zaslán do vnitřního připomínkového řízení. Do návrhu byly zapracovány legislativně-technické připomínky odboru legislativního a právního Magistrátu hlavního města Prahy.

Závěr

Místní poplatek za užívání veřejného prostranství je z části příjmem rozpočtů jednotlivých městských částí a z části příjmem rozpočtu hl. m. Prahy. Přijetí návrhu vyhlášky nepřinese významné změny rozpočtových příjmů.

Účinnost vyhlášky se navrhuje od 1. 1. 2026.